

idemo, to manje duha ćemo naći, rad sve više postaje mehaničan, a posve je prirodno, da ne može zadovoljiti dušu, te radja zlovoljom i osjećajem teške kletve i muke. Razdioba rada vodi mjestimice do takova posla, koji ubija duh, a organizacija gospodarskih prilika vodi do takova položaja, u kojem rad više nije, što bi morao biti, poticalo života, nego rob života. A mislite li, da je lako ušutkati dušu i pregorjeti želju za ljudskim sadržajem života? Ne radja li to nužno zlovoljom, koja lako prelazi u mržnju, ne stvara li to jaz u društvu, koji je to veći, što su mu uzrokom razlike u obrazovanosti, u ćudorednom osjećanju, u nazorima i idealima?

Tako eto gospodarske prilike bacaju daleke i teške sjene, i upozoruju nas neodoljivom logikom činjenica, da je zdravi fizički i moralni razvoj bez uređjene gospodarske osnovke naprosto nemoguć. Moralne posljedice ekonomskih prilika upravo su strašne. Tu dolazi u prvom redu u obzir nerazmjerje izmedju rada i užitka: na jednoj strani vidimo maleni broj onih, koji ne rade ili malo rade, a mnogo uživaju, na drugoj strani velik broj onih, koje rad izjeda, a do užitka gotovo i ne dolaze. A upravo je za ćudo, kako prazan protjeće život u oba ekstrema, na jednoj strani od preobilja, na drugoj od bijede i nemoći! Koliko je imućnih i bogatih, koji su životu svojem jedva kaki veći smisao podali? Koliko siromašnih, koji mu ga nijesu mogli podati, a vredniji su bar u toliko od onih, što ih nije nikad ostavila želja, da užive ljudskim, ćovjeka dostojnim životom? Nerazmjernost ova ima svoj uzrok u razdiobi gospodarskih dobara. Odnosaj izmedju naplate i zaslućbe, što već